

ІНФОРМАТИКА

та інформаційні технології в навчальних закладах

№ 4 (57) ■ 2015

■ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 92034

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Засновано у 2005 році

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 176476941 від 18.04.2011 р.

Засновник: видавництво «Світоч»

Головний редактор

Наталія Морзе, член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Перший заступник головного редактора

Олена Кузьмінська, кандидат педагогічних наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія Балик — кандидат педагогічних наук, доцент

Ольга Барна — кандидат педагогічних наук, доцент

Вікторія Вембер — кандидат педагогічних наук, доцент

Мирослав Жалдак — дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Світлана Калашнікова — доктор педагогічних наук, професор

Тетяна Караванова — доцент, учитель-методист

Петро Киричок — доктор технічних наук, професор

Тамара Коваль — доктор педагогічних наук, професор

Людмила Коровякіна — заслужений учитель України

Алла Манако — доктор технічних наук, старший науковий співробітник

Марина Золочевська — кандидат педагогічних наук, доцент

Віктор Огнев'юк — дійсний член НАПН України, доктор філософських наук, професор

Галина Проценко — кандидат педагогічних наук, учитель-методист

Євгенія Смірнова-Трибульська — доктор педагогічних наук, професор

Зарема Сейдаметова — доктор педагогічних наук, професор

Марина Смульсон — член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор

Юрій Триус — доктор педагогічних наук, професор

Людмила Чернікова — кандидат педагогічних наук, учитель-методист

Схвалено Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 10 від 24.09.2015 р.)

Постановою ВАК України від 22 грудня 2010 р. № 1-05/8 науково-методичний журнал
«Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах» унесено
до Переліку наукових фахових видань України у галузі педагогічних наук

© Видавництво «Світоч», 2015
© «Інформатика та інформаційні технології
в навчальних закладах», 2015

ЗМІСТ

ІКТ в молодшій школі

- Інна Большакова.* Формування міжпредметної компетентності молодших школярів на уроках інформатики в початковій школі 3
- Марія Гладун.* Комплект Formula Flowcode Buggy як засіб підвищення інтересу до навчання . . . 11

Уроки інформатики

- Наталія Морзе, Вікторія Вембер, Ольга Барна, Олена Кузьмінська.* Система компетентнісних завдань як засіб формування компетентностей на уроках інформатики 17
- Ганна Скрипка.* Створення електронної книги до уроку інформатики для мобільних пристроїв засобами ресурсу UnderPage 28

ІКТ при вивченні гуманітарних предметів

- Галина Корицька.* Сучасний урок української мови в умовах розвитку хмаро орієнтованих технологій 33

ІКТ та навчання математики

- Ніна Руденко, Оксана Головчанська.* Застосування інтерактивних технологій з використанням ІКТ на заняттях дисциплін математичного циклу 41

Електронні бібліотеки

- Анна Яцишин.* Використання інформаційних ресурсів електронної бібліотеки НАПН України для потреб загальної середньої освіти 48

ІКТ у післядипломній освіті

- Ірина Вороникова.* Мобільні технології у післядипломній педагогічній освіті 56

Використовуємо Moodle

- Оксана Буйницька.* Модуль «електронний деканат» в системі управління навчальним контентом середовища LMS Moodle 62

Шляхами олімпіад

- Богдан Кудренко, Микола Кузічев, Марія Мазорчук.* IV Всеукраїнська олімпіада з інформаційних технологій 71

АННА ЯЩИШИН,
докторант Інституту інформаційних
технологій і засобів навчання НАПН
України, кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
E-mail: anna13.00.10@gmail.com

Використання інформаційних ресурсів електронної бібліотеки НАПН України для потреб загальної середньої освіти

Анотація. У статті описано типи інформаційних ресурсів, що розміщені в Електронній бібліотеці НАПН України та систематизовано за напрямками. Розглянуто варіанти застосування інформаційних матеріалів електронної бібліотеки для потреб загальної середньої освіти. Вказано на особливу роль у розширенні доступу до останніх досягнень науки і освіти, яку відіграє Електронна бібліотека НАПН України, що забезпечує подання інформаційних ресурсів в електронному вигляді і віддалений доступ до них через мережу Інтернет.

Ключові слова: електронна бібліотека НАПН України, інформаційні ресурси, загальноосвітні навчальні заклади.

Загальновідомо, що розвиток освіти неможливий без забезпечення інформаційної підтримки навчальних і наукових процесів. Важливим є впровадження в навчально-виховний процес загальної середньої та вищої освіти сучасних наукових здобутків і результатів досліджень. Головною умовою для сприяння творчому розвитку потенціалу науки і освіти та для активізації міжнародної наукової співпраці, є відкритий і безкоштовний доступ до наукових публікацій. Опрацювання і практичне використання результатів наукового пошуку створюють підґрунття для підвищення ефективності освіти, її демократизації і гуманізації.

У роботі [2] зазначено, що розбудова загальнодержавної електронної бібліотечної системи може ефективно сприяти духовно-культурній і політичній консолідації українців у всьому світі завдяки зростанню доступності духовно-культурної, суспільно-політичної та освітньо-наукової національної спадщини, а також спільній активній участі в її збереженні й актуалізації.

У сучасних умовах інформаційне забезпечення є головним компонентом науково-дослідної роботи учнів, студентів, аспірантів, вчителів, викладачів. Водночас домінуючим має стати науково-дослідницький підхід до навчання й виховання в загальноосвітніх навчальних закладах. Постійне удосконалення навчально-виховного процесу є важливим завданням освіти і науки, тому впровадження інновацій першочергово залежить від бажання навчальних закладів покращити свій імідж у суспільстві, залучаючи до себе нових учнів, студентів. Більшість вищих навчальних закладів вже давно мають власні електронні бібліотеки, які активно використовують для організації та забезпечення навчально-виховного процесу і проведення наукових досліджень. Саме інформаційні ресурси (ІР), що зберігаються у наукових електронних бібліотеках і є для учнів, студентів, вчителів і викладачів важливим джерелом відомостей та сприяють інформаційному забезпеченню освіти і науки, та для підготовки спеціалістів, які

відповідають сучасним вимогам.

Сфера застосування наукових електронних бібліотек, як зазначено, у роботі [1, с. 1], не обмежується забезпеченням наукових досліджень, а викладання більшості навчальних дисциплін зобов'язане спиратися на останні наукові досягнення. Отже, наукові електронні бібліотеки представляють серйозний інтерес для освіти.

У публікаціях таких авторів, як Абрссімова А. Г. [1], Коталовського М. Р. [4] та ін. розглянуто різні аспекти щодо створення і функціонування електронних бібліотек. Про особливості створення та функціонування Електронної бібліотеки НАПН України описано у роботах: Іванової С. М. [3], Спіріна О. М. [3] та в попередніх публікаціях автора [6–7]. Однак, вважаємо, що актуальним є дослідження можливостей використання ІР Електронної бібліотеки НАПН України для потреб загальної середньої освіти.

У науковій літературі електронні бібліотеки поділяють на академічні (наукові) та електронні архіви. До академічних електронних бібліотек (репозитаріїв) відносять зібрання матеріалів або інформаційні ресурси наукових установ (монографії, дисертації, збірники статей, тез тощо), які, зазвичай, надають відкритий доступ до своїх матеріалів усім охочим. А електронні архіви на доповнення до традиційних об'єктів зберігання, містять електронні матеріали та їхні описи, що дає змогу значно полегшити роботу з ними [2]. Дослідник Абрссімов А. Г. [1, с. 13–14] наголошує, що більшість електронних бібліотек тематичні – такий підхід до створення набагато простіший, він дає змогу організувати просту структуру бібліотеки, обмежитися вибором однієї схеми метаданих і, відповідно, обійтися більш простим програмним забезпеченням. Найпоширенішими є наукові електронні бібліотеки.

У світі одним із лідерів групи спеціалізованих наукових ресурсів (з відкритим доступом), що збирають та надають доступ до матеріалів наукового та інформаційного характеру, що активно використовуються в науковій роботі, є, зокрема, «Проект Гутенберг», Internet

Archive, ресурс Корнельського університету та Університетів Мічигану й Айови (США), відкритий архів наукових публікацій ArXiv, кілька великих репозитаріїв британських університетів [2].

Наразі, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і технічних засобів сприяв поширенню інноваційних методів навчання, які по-різному називають, зокрема: дистанційне, відкрите, змішане, мобільне, безперервне, мережне, організаційне навчання, навчання впродовж всього життя тощо. А електронні бібліотеки першочергово забезпечують потреби користувачів, які навчаються дистанційно і допомагають в управлінні системою дистанційного навчання, відіграючи важливу роль наукового інформаційно-освітнього середовища.

Деякі вчені зазначають, що електронні бібліотеки є центральною частиною та основою навчально-виховного та наукового процесів, від ІР та послуг яких значно залежить зміст навчання та наукових досліджень. У монографії [3, с. 108] вказано, що бібліотека, як головний соціальний інститут, що організує збір, зберігання і використання ІР, є невід'ємним компонентом процесу інформатизації освіти. Однією з основних складових цього процесу є впровадження мережних технологій у роботу бібліотек, забезпечення ефективного доступу до різномірних розподілених ІР, що дасть змогу бути частиною світового інформаційного простору. Також від стану ІР бібліотеки і якості послуг, що надаються, безпосередньо залежить якість освіти.

Для освітніх цілей важливими є достовірні відомості та дані, але в мережі Інтернет існує багато застарілої або недостовірної інформації. Адже численні матеріали розміщені анонімно, зазвичай на безкоштовних сайтах. Тому користувачам доводиться витратити час, щоб перевірити знайдений матеріал, визначити статус документа та здобути відомості про компетентність автора матеріалу тощо.

Завдяки розвитку ІКТ значно скоротився час пошуку інформаційних матеріалів для навчальних цілей, для цього достатньо мати доступ до мережі Інтернет. А от

Електронна бібліотека НАПН України

Головна Про сайт Перегляд за Рокими Перегляд за Темою класифікатора

Пошук:

Перегляд за роком та за установою

переїхати на верхній рівень

- Національна академія педагогічних наук України (6416)
 - Інститут досліджень творчості освіти (1176)
 - Інститут соціальної та політичної психології (27)
 - Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи (2)
 - Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (88)
 - Інститут вищої освіти (77)
 - Інститут обдарованої дитини (7)
 - Інститут педагогів (804)
 - Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих (871)
 - Інститут проблем виховання (846)
 - Інститут психології ім. Г. С. Костюка (744)
 - Інститут соціальної психології (229)
 - Інститут інформаційних технологій і засобів навчання (1402)
 - Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» (147)

Рис. 1. Сторінка сайту Електронної бібліотеки НАПН України (перегляд за установою) станом на квітень 2015 р.

уміння віднайти потрібний і достовірний матеріал є важливою складовою інформаційно-комунікаційної компетентності людини, і особливо сучасного вчителя, викладача, наукового працівника. На допомогу педагогічним працівникам і науковцям була створена Електронна бібліотека НАПН України (сайт бібліотеки: <http://lib.iitta.gov.ua>). Відкривши сайт бібліотеки (рис. 1), будь-хто може переглянути вміст сховища, а для завантаження IP необхідно зареєструватися, після цього безкоштовно завантажити необхідні матеріали. Також можливо підписатися на списки розси-

лання, створювати і зберігати пошуки. В Електронній бібліотеці НАПН України розміщують такі типи IP: статті, тези, монографії, доповіді на конференціях, семінарі, вченій раді, на виставках, симпозиумі, книги, дисертації, патенти, артефакти, виставки, композиції, відео, зображення, аудіо, набори даних, експерименти, навчальні матеріали та інше (наукова продукція, тощо). Найбільш наявні у сховищі, складаються із багатьох матеріалів, які були оцифровані та спеціально електронних ресурсів навчального та дослідницького характеру, що є рід-

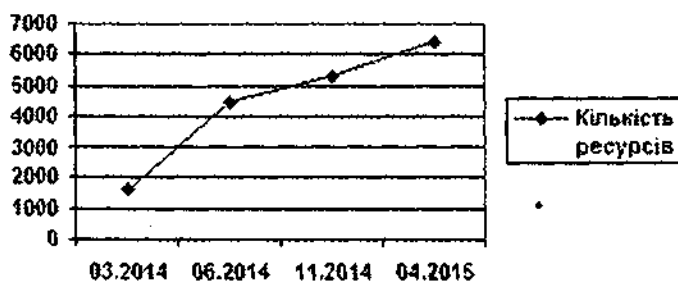

Рис. 2. Динаміка кількості IP Електронної бібліотеки НАПН України за період березень 2014 р. – квітень 2015 р.

робками тільки в електронному вигляді.

Проаналізувавши кількість ІР-розміщених в Електронній бібліотеці НАПН України протягом 2014 р., відзначається позитивна динаміка їх збільшення, адже станом на березень 2014 р. було внесено 1650 ІР, а станом на червень 2014 р. вже було внесено 4493 ІР, на листопад 2014 р. викладено понад 5300 ресурсів, а у квітні 2015 р. вже розміщено 6583 ресурсів, що показано на рис. 2.

Однією з проблем, що постає перед користувачем є оптимізація процесу пошуку необхідних ІР на специфічну педагогічну тематику в мережі Інтернет. Адже інформаційне перевантаження відчувають усі користувачі, що пов'язано із збільшенням обсягів різноманітних матеріалів у мережі Інтернет. Зазвичай, пошук потрібних відомостей відбувається інтуїтивно. Вміння швидко здійснювати інформаційний пошук і знаходити достовірні матеріали є складовою інформаційно-комунікаційної компетентності сучасної людини. У науковій літературі інформаційний пошук визначено, як процес відшукування в деякій кількості ІР тих, що пов'язані із зазначеним в пошуковому запиті. Тому варто навчитися користуватися електронними каталогами бібліотек чи електронними бібліотеками і їхніми пошуковими сервісами. Оскільки електронний каталог являє собою ефективну інформаційно-пошукову систему і допомагає швидко отримати ІР, навігація за ІР забезпечується в електронні бібліотеці функціями перегляду та пошуку. Переглянути ІР можливо за такими полями: перегляд за роками, за автором, за темою класифікатора, перегляд за науковою установою, за відділом/лабораторією, за типом ресурсу тощо.

Для виявлення потрібних матеріалів у Електронній бібліотеці НАПН України можливо застосувати послідовний перегляд ІР – це процес, де користувач переглядає конкретний індекс, наприклад, індекс назви і в процесі пошуку елементів, що його цікавлять, проводить за ним навігацію. Цей вид пошуку надає можливість зробити послідовні кроки, що приводять до знаходження необхід-

ного документа. Ця послідовність кроків може бути такою: вибір типу документа (книга, стаття з журналу, звіт тощо); із предметного покажчика (класифікатора, рубрикатора) вибір теми документа; подальше уточнення необхідного документа. Крім того, є можливість перегляду нових надходжень до бібліотеки за останній тиждень [3, с. 31]. Також є два типи пошуку: стандартний/простий та розширений.

Простий пошук дає можливість виконати запит за значенням для будь-якого з наявних полів метаданих. Причому, введення результату пошуку можна відсортувати за «роком видання», «автором» або «назвою». Розширений пошук дає змогу шукати за певними полями метаданих [3, с. 75]. Наприклад, знаючи автора цікавих робіт щодо проблем застосування ІКТ у вивченні фізики, увівши у пошукове вікно прізвище «Соколюк О. М.» знаходимо роботи цього автора. Ці публікації можуть зацікавити вчителів, методистів тощо.

Розширений пошук дає можливість виконати запит за окремими даними, наприклад, «повнотекстовий пошук», «назва», «автор», «резюме», «ключові слова», «предметний класифікатор», «тип публікації», «місце видання», «редактор», «статус публікації» та «тип публікації» тощо. Результати пошуку можна відсортувати за «роком видання», «автором або «назвою» [3, с. 75]. Наприклад, публікації (повнотекстові роботи, тексти яких безкоштовно завантажуються зі сховища електронної бібліотеки) працівників відділу лабораторних комплексів засобів навчання Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, які можуть бути цікавими для вчителів фізики і хімії. Це статті: «Навчальний фізичний експеримент з використанням цифрової лабораторії NOVA5000», «Використання цифрового мікроскопа на уроках фізики», «Застосування інтерактивних онлайн-моделювань при виконанні лабораторних робіт з фізики» та інші публікацій. Також, є можливість перегляду нових надходжень за останній тиждень.

Загальновідомо, що інформація стає одним з основних економічних ресурсів

Перегляд за роком та за установою Інститут педагогіки

☐ [перехід на Везлий січень](#)

- Національна академія педагогічних наук України (604)
 - Інститут педагогіки (604)
 - Лабораторія хімічної і біологічної освіти (20)
 - Лабораторія спеціальної педагогіки (35)
 - Лабораторія дидактики (129)
 - Лабораторія самовиховання якості освіти (91)
 - Лабораторія управління освітніми закладами (40)
 - Лабораторія навчання іноземних мов (16)
 - Лабораторія географічної і економічної освіти (34)
 - Лабораторія історії педагогіки (33)
 - Лабораторія навчання інформатики (40)
 - Лабораторія інтеграції змісту освіти (32)
 - Лабораторія трудової підготовки і політехнічної творчості (34)
 - Лабораторія літературної освіти (19)
 - Лабораторія математичної і фізичної освіти (30)
 - Лабораторія педагогічних інновацій (32)
 - Лабораторія початкової освіти (39)
 - Лабораторія профільного навчання та профконсультант (46)
 - Лабораторія сільської школи (26)
 - Лабораторія навчання російської мови та мов інших вітчизняних мовин (6)
 - Лабораторія шкільного оволодіння (19)
 - Лабораторія навчання української мови (18)
 - Лабораторія навчання української словесності в школах національних мовини України та діаспори (9)
 - Лабораторія суспільствознавчої освіти (54)

Рис. 3. IP-розміщені співробітниками Інституту педагогіки НАПН України, назви лабораторій та кількість ресурсів

і її збереження, розвиток та раціональне використання має вагоме значення для будь-якої держави. Забезпечення публічного, зокрема віддаленого, доступу користувачів до електронних IP стає одним з першочергових завдань інформаційного обслуговування науки, освіти і культури [3, с. 6].

На сьогодні застосування електронних освітніх ресурсів є перспективним напрямком професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів різних спеціалізацій, оскільки структура професійної компетентності сучасного вчителя включає вміння шукати, добирати відомості, дані та працювати з ними, вільно володіти сучасними ІКТ і засобами навчання.

Електронну бібліотеку НАПН України можливо застосовувати для формування у слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників навичок пошуку інформаційних ресурсів (статей, монографій, посібників тощо). Загальновідомо, що у навчальних закладах і наукових установах є електронні бібліотеки чи бази даних з навчальними та методичними розробками. Але більшість із них є локальними чи мають навчаль-

ні ресурси, вузько орієнтовані тільки на «своїх» користувачів: вчителів, учнів, викладачів, студентів. Тим, хто навчається, щоб мати позитивний результат, необхідно вільно працювати з відомостями, даними та орієнтуватися в різноманітних IP, вміти використовувати пошукові системи мережі Інтернет.

Розглянемо наявні IP Електронної бібліотеки НАПН України, які можуть бути цікавими для педагогічних працівників. Здійснивши пошук за словом «школярі», виявлено 300 IP, у яких це слово зазначено у назві чи ключових словах. Наприклад, публікацій та електронні ресурси Інституту педагогіки НАПН України, розміщені у відповідних розділах, тому для пошуку потрібного матеріалу варто орієнтуватися на назви лабораторій, як показано на рисунку 3, де вказана назва лабораторії та кількість розміщених на даний момент IP.

Щодо публікацій із проблем підготовки та підвищення кваліфікації вчителів, достатньо ввести в пошукове поле слово «вчитель», і буде показано список публікацій та кількість знайдених джерел стосовно даної проблематики.

Стаття

Гуцан, Л.А. (2012) *Професійне самовизначення в процесі профільного навчання як важлива складова формування готовності старшокласників до свідомого вибору майбутньої трудової діяльності* Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення. стор. 56-63. ISSN 978-617-649-017-3

Морін, О.Л. (2012) *Уніфікація процесу формування готовності учнів старших класів до професійного самовизначення в умовах профільного навчання* Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді (16). стор. 199-208. ISSN 978-968-7406-72-1

Паркоменко, О.М. (2012) *Теоретичні аспекти формування у старшокласників готовності до професійного самовизначення в сфері сільськогосподарських професій* Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді (16). стор. 55-63.

Тези

Кіяшук, А.Й. (2012) *Аспекти співпраці центрів професійної орієнтації старшокласників "ВиВи" і місцевих центрів зайнятості населення* In: Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. ІПК ДСЗУ, м. Київ, Україна, стор. 89-95. ISBN 978-617-649-017-3

Мельник, О.В. (2012) *Особистісна і професійна самодостатність людини-професіонала* In: Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. ІПК ДСЗУ, м. Київ, Україна, стор. 158-167. ISBN 978-617-649-017-3

Мельник, О.В. (2012) *Ефект самодостатності від професійних бачень до власного успіху* In: Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді збірник наукових праць (16). РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, м. Кіровоград, Україна, стор. 182-191. ISBN 978-968-7406-72-1

Морін, Олег Леонідович (2012) *Констатація стану науково-методичного забезпечення професійного самовизначення учнів старших класів в умовах профільного навчання* In: Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 2012. ІПК ДСЗУ, м. Київ, Україна, стор. 175-183. ISBN 978-617-649-017-3

Охріменко, З.В. (2012) *Взаємодія сім'ї і школи в процесі професійного самовизначення старшокласників* In: Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. ІПК ДСЗУ, м. Київ, Україна, стор. 276-284. ISBN 978-617-649-017-3

Рис. 4. Фрагмент інформаційних ресурсів бібліотеки щодо профорієнтації школярів

З метою швидкого пошуку досліджень щодо впровадження ІКТ у навчально-виховний процес у пошуковому полі потрібно зазначити поняття «інформаційні технології», і буде показано список публікацій та кількість знайдених джерел стосовно даної проблематики. Також є аудіо- та відеозаписи, мультимедійні презентації, їх можливо переглянути і вільно завантажити на свої електронні пристрої. Для вивчення зарубіжного досвіду використання ІКТ в освіті можуть бути корисними статті Лещенко М. П. [5], Капустян І. І., Овчарук О. В., Малицької І. Д., Сороко Н. В. та ін. Якщо важливим є пошук навчальних матеріалів, то вони теж представлені, зокрема навчальні програми тощо.

Щодо проблем профорієнтації школярів подано публікації співробітників лабораторії трудового навчання і профорієнтації Інституту педагогіки (рис. 4).

Для швидкого пошуку матеріалів щодо різних аспектів виховання варто звернутися до ресурсів Інституту проблем виховання НАПН України. Наприклад, щодо морального та етичного виховання створена ціла лабораторія, яка й досліджує різні аспекти цих проблем, і її працівники розміщують результати своїх досліджень у вільному доступі.

Загалом, ІР Електронної бібліотеки НАПН України для навчально-виховних цілей систематизовано за напрямками: хімічної і біологічної освіти; управління освітніми закладами; навчання іноземних мов; географічної і економічної освіти; навчання інформатики; трудової підготовки і політехнічної творчості; літературної освіти; математичної і фізичної освіти; початкової освіти; профільного навчання та профконсультацій; сільської школи; шкільного обладнання; навчання української мови; суспіль-

ствознавчої освіти; корекція розвитку дітей з аутизмом; логопедії; олігофренопедагогіки; проблем інклюзивної освіти; сурдопедагогіки; інтенсивної педагогічної корекції; естетичного виховання; дитячих об'єднань; виховної роботи в закладах інтернатного типу; екологічного виховання; сімейного виховання; трудового виховання і профорієнтації; морального та етичного виховання; позашкільних закладів; фізичного розвитку; дошкільного виховання; превентивного виховання; соціальної педагогіки; психології дошкільника; психології соціально дезадаптованих неповнолітніх; психології навчання й обдарованості тощо. Ці матеріали можуть бути цікавими для вчителів, соціальних педагогів, психологів, методистів, керівників ЗНЗ.

Ресурси електронної бібліотеки також можливо використовувати для формування професійної компетентності майбутніх учителів чи для підвищення кваліфікації вчителів-практиків за такими напрямками: 1) для збереження (розміщення, систематизації) і використання навчального матеріалу (підручники, посібники, навчальні програми, лабораторні практикуми, мультимедійні презентації, відео, аудіо, фото тощо); 2) для забезпечення і спрямування виконання самостійної роботи майбутніх вчителів чи слухачів курсів підвищення кваліфікації інститутів післядипломної освіти педагогічних кадрів. Матеріали, представлені в електронній бібліотеці, можливо використовувати як в аудиторній роботі, так і для самоосвіти користувачів.

Розглянемо варіанти застосування IP електронної бібліотеки для організації навчально-виховного процесу:

- 1) швидкий пошук (простий та розширений) необхідних інформаційних навчальних матеріалів;
- 2) відкритий безкоштовний доступ до навчальних та додаткових матеріалів;
- 3) можливість подальшої роботи із інформаційними матеріалами (копіювання, друк);
- 4) використання існуючих у бібліотеці мультимедійних презентацій для посилення емоційного впливу на учнів;

- 5) використання аудіо- та відеоматеріалів для візуалізації навчальних процесів, чи визначення рефлексії учнів щодо обраної теми;
- 6) можливість швидкого визначення оригінальності підготовлених самостійних робіт учнів (перевірка робіт на плагіат).

На сьогодні електронні бібліотеки знайшли правила інформаційного обслуговування, оскільки користувач отримує не тільки бібліографію чи реферат джерела, а й сам повнотекстовий документ. Завдяки представленим IP у електронній бібліотеці в авторів даних матеріалів з'явилася можливість самим долучитися до світового інформаційного простору шляхом дублювання метаданих різними мовами.

Отже, окреслимо кілька важливих напрямків функціонування Електронної бібліотеки НАПН України:

- ▶ формування бази результатів наукових досліджень в галузі психологопедагогічних наук;
- ▶ збереження IP-створених працівниками установ НАПН України;
- ▶ відкритий доступ до повнотекстових IP і результатів наукових досліджень у галузі педагогічних наук, виконаних за державні кошти;
- ▶ пропаганда психолого-педагогічних наук;
- ▶ покращення інформаційного забезпечення наукових і науково-педагогічних кадрів;
- ▶ поширення результатів науково-дослідної та науково-інформаційної діяльності установ НАПН України;
- ▶ поширення і представлення IP у глобальній мережі Інтернет, у міжнародному науково-освітньому просторі.

Науковці зазначають, що кожен день інформаційний простір поповнюється новими науковими відомостями та даними, а різноманітність баз даних та електронних бібліотек змушує студентів та науковців замислюватись над тим, яка саме база даних задовольнить їх інформаційні потреби повною мірою. Спеціалісти освітньої галузі, зазвичай не завантажують багато статей з одних джерел, вони намагаються використати

якомога більше матеріалів з різних джерел. Загальновідомо, що якість освіти залежить від доступу до якісних ІР, для забезпечення навчально-виховного процесу та процесів проведення наукових досліджень. Тому, саме Електронних бібліотека НАПН України, може стати тим важливим постачальником наукових і навчальних відомостей, оскільки НАПН України є авторитетною установою в галузі педагогічних наук.

Електронні бібліотеки навчальних закладів та наукових установ у різних формах подання акумулюють у своїх фондах сучасні ІР, створені викладачами і науковими співробітниками у результаті проведення наукових досліджень, педагогічних експериментів тощо [3, с. 6]. Вони стали ефективним засобом наукової комунікації, допомагають у реалізації індивідуального творчого потенціалу та створюють умови для наукової колективної співпраці, впливаючи на сучасного вчителя, сприяють швидко здійснювати обмін ідеями та ознайомлюватися з результатами наукових досліджень.

Електронна бібліотека НАПН України сприяє оптимальному використанню накопичених у ній ІР, адже забезпечує їхнє структурування, упорядкування, можливість швидкого пошуку та оперативну роботу в інформаційних системах.

Отже, ІР Електронної бібліотеки НАПН України, на думку автора, будуть корисними і цікавими для працівників ЗНЗ. Розміщені статті, монографії і підручники можливо безкоштовно завантажити і використовувати для організації навчально-виховного процесу, зокрема, підготовки до проведення уроків, лекцій, семінарів тощо. Тому ця бібліотека може стати потужним ресурсом для навчальних цілей і проведення наукових досліджень у галузі педагогічних наук та допоможе представити значний науково-педагогічний доробок України у світовому інформаційному просторі. Перспективами подальших розвідок є аналіз існуючих електронних ІР у відкритому доступі для забезпечення потреб загальної середньої освіти.

Література

1. Абросимов А. Г. Электронные библиотеки научных и образовательных ресурсов: учеб.-метод. пособ. / Абросимов А. Г., Лазарева Ю. И. — Казань : КГУ, 2008. — 78 с.
2. Використання потенціалу електронних бібліотек та відкритого доступу для української освіти і науки. Аналітична записка [Електронний ресурс] — Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/877/>.
3. Електронні бібліотечні інформаційні системи наукових і навчальних закладів: монографія / [Спірін О. М., Іванова С. М., Новицький О. В. та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна. — К.: Педагогічна думка, 2012. — 176 с.
4. Когаловский М. Р. Особенности научных электронных библиотек [Електронний ресурс] / М.Р. Когаловский // Тезисы докладов науч. конф. посвященной 10-летию РФФИ «Электронные библиотеки и информационное обеспечение научной деятельности» (25–26 ноября 2002, Москва) Рос. фонд фундаментальных исследований, Центр фотохимии РАН, 2002. — Режим доступу: http://www.elbib.ru/content/methodology/xml/sci_DL.pdf.
5. Лещенко М.П. Колаборативний підхід до розвитку ІКТ компетентностей учителів і учнів загальноосвітніх навчальних закладів Швеції [Електронний ресурс] / М. П. Лещенко, І. І. Капустян // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2012. — № 5 (31). Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua>.
6. Яцишин А. В. Місце і роль мережі електронних бібліотек установ НАПН України в науково-освітньому просторі [Електронний ресурс] / А.В. Яцишин // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2013. — № 1 (33). — Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua>.
7. Яцишин А. В. Соціально-психологічні аспекти впровадження електронної бібліотеки НАПН України [Електронний ресурс] / А.В. Яцишин // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2012. — № 3 (29). — Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itit/issue/view/51>.